
Пам'ятний знак на честь воїнів-житомирян, які загинули в Афганістані

У центральній частині міста Житомира в сквері на перетині Нового бульвару і вулиці Пушкінської поблизу наукової універсальної бібліотеки ім. О. Ольжича у 2008 році відкрито пам'ятний знак у вигляді чорного тюльпану. Цей пам'ятник споруджено на честь воїнів, уродженців Житомирщини, які загинули під час бойових дій в Афганістані. Авторами пам'ятника є скульптор Д. Н. Красняк та архітектор М. Г. Марчук.

Знак являє собою скульптурне стилізоване зображення квітки тюльпана з чорного лабрадориту. Це – символ скорботи, на якому викарбовано слова: «*Братам загиблим у Афгані*». В основу авторського задуму покладено легенду про тюльпани в горах Афганістану, які з яскраво-пурпурових стають чорними і гинуть, якщо на них покропити людською кров'ю.

Квітку встановлено на плінті у вигляді масивного кільця, виконаного з червоного лабрадориту, внутрішня поверхня якого вимощена бруківкою із габро, що підсилює образ воїнів, які загинули у гірській країні. На схилах навколо тюльпана розташовано 9 чорних кам'яних плит із габро.

На перших п'яти плитах по рокам загибелі 1980-1981, 1982-1983, 1984, 1985-1986, 1987-1988 викарбовано імена 133 житомирян, які загинули під час бойових дій в Афганістані.

На шостій плиті розташована легенда про афганські дикі тюльпани.

На сьомій плиті зображена стилізована карта Афганістану.

На восьмій - викарбовано інформацію про кількість радянських військ, що брали участь у війні.

На дев'ятій плиті - зображення солдата і рядки з вірша житомирського поета Ігоря Федоровича Живагіна (1950-1997):

*Я погіб в Афганістані
За горами на чужбині.
Поклонитесь моєй мамі
І друзьом на Україні.*

Композиція розрахована на огляд по колу, тексти на плитах доступні для читання з близької відстані. Пам'ятний знак, завдяки композиційній чіткості і лаконічності, добре вирізняється здалека. Він вдало завершує перспективу головної алеї Нового бульвару і гарно вписується в довкілля парку.

За даними Міністерства оборони України в бойових діях у Афганістані з 1979 до 1989 роки приймало участь 160 тисяч українців, з них майже 5 тисяч жителів Житомирщини. Додому не повернулось 3360 українців, з них 133 – представники нашої області. 800 учасників бойових дій – жителів Житомирщини – стали інвалідами, багато афганців вже померло за останні роки від отриманих на війні поранень.

*Все, что с нами случилось,
до сих пор не понятно,
Но афганская песня
с болью в сердце звучит.
Мне по-прежнему снятся
те суровые дали,
Душу часто терзает
ледяная тоска.
Я стою со слезами,
с этой горькой медалью,
С горькой думой о прошлом,
с сединой у виска...*
И. Живагин

Покоління воїнів-афганців пройшло кривавими дорогами війни, залишаючи на них життя і біль утрат. Про це потрібно пам'ятати.

В незалежній Україні 15 лютого, останній день виводу радянських військ з Афганістану, відзначають як День вшанування учасників бойових дій на території інших держав.

Прочитайте, якщо хочете дізнатися більше:

Єремеев В. На честь воїнів-житомир'ян, які загинули в Афганістані пам'ятний знак [Ст. 143] : 2008 : [м. Житомир, Новий бульвар] / В. Єремеев, Г. Мокрицький // Пам'ятки Житомира : енциклопедія : Пам'ятки археології, історії та монументального мистецтва. – Житомир : Волинь, 2009. – (Енциклопедія Житомира. Т. 2 ; Кн. 1). – С. 209-201, 205.

Єремеев В. Пам'ятний знак на честь воїнів-житомир'ян, які загинули в Демократичній Республіці Афганістан : 2008 : [м. Житомир, Новий бульвар] / В. Єремеев, Г. Мокрицький // Пам'ятки монументального мистецтва Житомирської області. – Житомир : Волинь, 2011. – С. 46-47, 33. – Бібліогр.: с. 47.

Живагин И. Ф. Афганская песня : [добірка віршів про афганську війну] / И. Ф. Живагин // Прикосновение : стихи / И. Ф. Живагин. – Житомир : Полісся, 2010. – С. 51-62.

Тарасюк П. М. Листи із пекла / П. М. Тарасюк. – Житомир : Льонок, 1994. – 335 с.

В книзі згадані всі поіменно – наші земляки, або чия доля була якимсь чином пов'язана з Житомирщиною, – рядові солдати і офіцери, що загинули в афганській війні чи на території інших держав (В'єтнам, Ангола, Карабах, Мозамбік).

Чайка В. Література рідного краю. Ми довго будемо пам'ятати і вам забути не дамо : дослідження оповідання Юрка Гудзя «Афганець» : план-конспект уроку / В. Чайка // Невимовне : життя і творчість Юрка Гудзя: рецензії, статті, спогади, поезії, листи / упоряд. О. Левченко. – Житомир : Міжнародне поетичне братство Юрка Гудзя, 2012. – С. 79-83.

Чернышев Ю. И. Огонь на себя : военная проза / Ю. И. Чернышев. – Житомир : Ковчег, 2006. – 156 с.
В книзі серед інших тем є добірка нарисів, оповідань про афганську війну, написані безпосереднім учасником тих подій.

Чернышев Ю. И. Шурави : рассказы, очерки / Ю. И. Чернышев ; предисл. А. Карташова ; фотоматериалы из арх. Ю. Чернышева, В. Вознюка, Ю. Каримбетова. – Житомир : М. Г. Косенко, 2002. – 111 с. : іл., [4] окр. арк. фотоіл., портр. – 3 автографом авт.

Періодика

Гуцалюк О. На війні як на війні : [розповідь про учасника бойових дій в Афганістані художника В. Вознюка] / О. Гуцалюк // Місто. – 2015. – 13 лют. (№ 6). – С. 5.

Паламарчук В. "Не в'януть тюльпани в граніті" : [художня виставка до Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав] / В. Паламарчук // Пульс. – 2016. – 11 лют. (№ 6). – С. 4.

Соболь В. Не в'януть тюльпани в граніті : [художня виставка до Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав] / В. Соболь, Володимир ; фот. С. Липка // Житомирщина. – 2016. – 9 лют. (№ 15-16). – С. 5.

Вебліографія

Памятник воинам-афганцам в Житомире [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.afghan-war.org/monuments/pamyatnik-voinam-afgantsam-v-zhitomire.htm>. - Назва з екрана.

Чёрные тюльпаны : Житомирская область [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://probnichikal01.blogspot.com/2012/02/blog-post_20.html. - Назва з екрана.

Жители Житомира и области, не вернувшиеся с Афганской войны 1979-1989 годов [Електронний ресурс] // Журнал Житомира : [веб-сайт]. – Режим доступу: <http://zhzh.info/publ/5-1-0-3357>. - Назва з екрана.

Наші земляки, що загинули в афганській війні та у військових конфліктах на території інших держав

[Алфавітний покажчик](#)

Підготувала: А. М. Макаревич, бібліограф I категорії